

Eesti keele õpetamisest Riias

Triin Jürgenstein

19. sajandi lõpul ja 20. sajandi alguses kolis Riiga palju eestlastest töölisi, kaupmehi ja ka üliõpilasi. Kui esimesed neist kolisid Riiga peamiselt majanduslikel kaalutlustel ja oma perekonna heaolu silmas pidades, siis üliõpilasi meelitasid nii Polütehniline Instituut kui ka Riia Vaimulik Seminar. Eestlaskonna järsk kasv tõi kaasa vajaduse emakeelse koguduse, seltsielu ja kooli järele.

19. sajandi lõpus loodi Peeter-Pauli kirikukoguduse kaheklassiline algkool, mille õppetöö toimus eesti keeles (Citadeles 2a).

1908. aasta alguses loodi kõiki Riia eestlasi ühendama mõeldud organisatsioon, mille nimeks sai Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Selts (REHAS). Samal aasta sügisel avati seltsi juures kuueklassiline põhikool, mis tegutses aastatel 1908-1915 REHASE ruumides (esialgu M. Nometņu 17, hiljem L. Nometņu 62). Kooli avamise aastal õppis koolis 77 õpilast, kuid 1913. aastal juba 116.

Pärast I maailmasõda taasavati Eesti neljaklassiline algkool, mis tegutses aadressil Skolas 13 (Eesti Vabariigi saatkonna hoone), kus koolipere kasutuses oli 4 tuba. Kooli taasavamist soodustas 1919. aasta Läti Vabariigi seadus, millega garanteeriti vähemusrahvuste koolide autonoomsus – riigi ülesandeks oli koole avada ja ülal pidada. Koolis õppis seal ajal 39 õpilast, keda juhendas 2 õpetajat.

Kuna õpilaste arv kasvas kiiresti, vajati koolipere majutamiseks rohkem ruumi ja Riia linnavalitsus andis eestlaste kätte ruumid aadressil Citadeles 23, kus Riia linna 1. Eesti algkool tegutses kokku 10 aastat (1925-1935). Seejärel oli aeg taaskord kolida – ees ootas kaunis hoone aadressil Strēlnieku 4a ja eesti keeles sai kuueklassilist haridust kuni aastani 1940. Seejärel oli eesti keelt võimalik õppida 3 tundi nädalas Riia 23. algkooli juures, kuhu osa eestlastest suunduski.

Riia Eesti Kool (läti keeles *Rīgas Igaunju pamatskola*) taasavati 1989. aastal: koolis oli kaks klassi ja kaks õpetajat; direktoriks kinnitati Rahvusooperi repetiitor Enn Raja. Esialgu töötas see taas REHASE majas (L. Nometņu 62), kuid 2004. aastast kolis koolipere teisele poole jõge, aadressile Atgāzenes 26. 2004. aastast on kooli direktor Urve Aivars. 2004-2011 tegutses kool keskkoolina, hetkel taaskord Läti õppekava alusel töötava põhikoolina.

Õpilaste arv on viimastel aastatel püsinud stabiilselt 200 ümber. Umbes 1/3 õpilastest on eesti juurtega, suurem osa siiski läti perekondadest. Mitte kõik Riias elavad eesti juurtega lapsed ei õpi meie koolis – paljud segaabielludest sündinud lapsed pannakse lätikeelsetesse koolidesse.

2005. aastast on Eesti Instituut lähetanud Riia Eesti Kooli eesti keele õpetaja ja Haridus-ja Teadusministeerium toetab õppekirjandusega. Keele õppimisel keelekeskkonnast eemal kaasnevad omad raskused, kuid me proovime õpilasi motiveerida erinevate võtetega.

Eesti keelt õpetatakse alates 1. klassist võõrkeelena kolm tundi nädalas. Lisaks lõimitakse algkoolis eesti keelt ka teistesse õppeainetesse. Kokku on koolis 5 eesti keelt kõnelevat õpetajat, kelle kanda jääb n-ö Eesti asja ajamine. Kõik kooliüritused on kakskeelsed ja igal kevadel sõidavad meie kooli lapsed Eestisse ekskursioonile ning tublimad veedavad suviti aega erinevates keelelaagrites. Et pakkuda õpilastele rohkem eesti keele praktiseerimisvõimalusi, kirjutame tihti erinevaid projekte – näiteks 2018. aasta sügisel käisime tublimate 9. klassi õpilastega ühes Tartu koolis läti keelt õpetamas, seda muidugi eesti keeles.

Lisaks saab eesti keelt õppida erinevates keeltekoolides, Läti Ülikoolis ja piisava soovijate arvu korral ka Põhjamaade gümnaasiumis.